

สรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้เอกชนลงทุนปลูกสร้างสวนป่าเพื่อการค้ากันมากขึ้น โดยเฉพาะไม้โตเร็วอย่างยูคาลิปตัส ความลาดดูเลนซิส ซึ่งเป็นไม้ต่างประเทศที่เริ่มนำมาปลูกในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ จากการที่เนื้อที่ป่าไม้ลดลงอย่างมาก ทำให้รัฐบาลไม่สามารถปลูกป่าไม้ทดแทนป่าไม้ที่ถูกทำลายได้อย่างทัน่วงที ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดในด้านงบประมาณและบุคลากร หน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบทางด้านนี้คือ กรมป่าไม้จึงได้พยายามส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนปลูกสร้างสวนป่ากันมากขึ้น การลงทุนปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสเป็นการลงทุนระยะยาวที่เกษตรกรหรือผู้ลงทุนให้ความสนใจมากขึ้นทุกที เนื่องจากยูคาลิปตัสเป็นไม้โตเร็วที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีในทุกสภาพแม้กระทั่งในพื้นที่เสื่อมโทรมก็ตามและไม่จำเป็นต้องบำรุงรักษามากนัก นอกจากนี้ยังสามารถนำไม้ยูคาลิปตัสไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ใช้ในการทำเยื่อกระดาษ แผ่นซีเมนต์ ไม้อัด เชื้อเพลิง เฟอร์นิเจอร์ และไม้ก่อสร้าง เป็นต้น ในต่างประเทศที่ทำการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสมาเป็นเวลานานแล้วได้มีการใช้ประโยชน์จากไม้ยูคาลิปตัสอย่างกว้างขวาง แต่ในประเทศไทยยังไม่มีมีการใช้ประโยชน์จากไม้ยูคาลิปตัสอย่างแพร่หลายนัก เพราะเพิ่งเริ่มดำเนินการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสเพื่อการค้าอย่างจริงจังเมื่อประมาณ 5-6 ปีมานี้เอง และยังมีขาดข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจทำการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อนำไม้ยูคาลิปตัสไปใช้เป็นวัตถุดิบ นอกจากนี้ในการลงทุนดังกล่าวจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากด้วย ผู้ลงทุนจึงต้องทำการศึกษาโครงการอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อจะได้ไม่เกิดความผิดพลาดขึ้นมาภายหลัง แม้ว่าในขณะนี้ยังไม่มีอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ไม้ยูคาลิปตัสเป็นวัตถุดิบ แต่คาดว่าในอนาคตเมื่อผู้ลงทุนมีข้อมูลต่าง ๆ อย่างเพียงพอที่ทำให้เกิดความมั่นใจได้และมีเงินทุนพร้อมแล้ว อุตสาหกรรมต่อเนื่องย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน และเมื่อถึงเวลานั้นแล้วโครงการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสจะเป็นโครงการที่น่าสนใจมากที่สุดโครงการหนึ่ง

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสของภาค เอกชนพบว่า ในการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสมีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 2,676.57 บาท ประกอบด้วยต้นทุนทางตรง 2,651.47 บาท และต้นทุนทางอ้อม 25.10 บาท มีรายได้จากการขายไม้ยูคาลิปตัสเฉลี่ยไร่ละ 7,694.44 บาท ทำให้ได้กำไรจากการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสเฉลี่ยไร่ละ 5,017.87 บาทในระยะเวลา 5 ปี และเมื่อศึกษาโดยใช้มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนทางการเงินสูงสุด (อัตราผลตอบแทนภายใน) เป็นเกณฑ์ ในการคำนวณผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงปรากฏว่า มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิต่อไร่เท่ากับ 3,702.05 บาท และ 2,805.77 บาท สำหรับอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 11.5 และ 17.5 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสเท่าที่ผ่านมาเป็นการลงทุนที่ให้ผลกำไรทุกระดับอัตราหักลด ส่วนอัตราผลตอบแทนทางการเงินสูงสุดที่ทำให้รายได้คุ้มทุนพอดีถึงร้อยละ 31.5 จากการศึกษาภาวะตลาดโดยทั่ว ๆ ไปของไม้ยูคาลิปตัสยังไม่สามารถทำให้ผู้ลงทุนมั่นใจถึงภาวะตลาดและราคาของไม้ยูคาลิปตัสในอนาคต เนื่องจากโครงการลงทุนในอุตสาหกรรมที่จะนำยูคาลิปตัสไปใช้ เช่น อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ โครงการปลูกยูคาลิปตัสเพื่อการผลิตไฟฟ้าทดแทนการปลูกมันสำปะหลัง เป็นเพียงโครงการที่กำลังศึกษาถึงความ เป็น ไปได้อยู่เท่านั้น ยังไม่มีการตัดสินใจแน่นอนเกี่ยวกับโครงการลงทุนดังกล่าว จึงได้ ทำการประเมินค่าโครงการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสขึ้น โดยใช้หลักการวิเคราะห์โครงการ 3 หลักการ คือ มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนทางการเงินสูงสุด และ ความอ่อนไหวของโครงการ ซึ่งแยกพิจารณาเป็น 2 กรณีคือ กรณีที่เกษตรกรหรือผู้ลงทุนมีที่ดินของตนเองกับกรณีที่เกษตรกรหรือผู้ลงทุนไม่มีที่ดินของตนเองต้องลงทุนซื้อที่ดิน ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า

กรณีที่ 1 : เกษตรกรหรือผู้ลงทุนมีที่ดินของตนเอง จะมีต้นทุนในการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสประมาณไร่ละ 2,988.85 บาท และมีรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสประมาณไร่ละ 8,146.06 บาท จะได้กำไรสุทธิประมาณไร่ละ 5,157.21 บาท จากการประเมินค่าโครงการพบว่า มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิต่อไร่เท่ากับ 2,186.59 บาท และ 1,262.18 บาท สำหรับอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 11.5 และ 17.5 ตามลำดับ ส่วนอัตราผลตอบแทนทางการเงินสูงสุดมีถึงร้อยละ 31.2 โดยมีอายุตัดพื้นที่เหมาะสมคือ 5 ปี แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้จะทำการประมาณการรายได้ให้อยู่ในขั้นต่ำสุดที่พึงได้ก็ตาม โครงการ

ปลูกสร้างสวนป่ายุคาลิปตัสยังคง เป็นโครงการลงทุนที่น่าสนใจและให้ผลคุ้มค่า และเมื่อวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการแล้วก็ยังคงเป็นโครงการที่ให้ผลกำไรอยู่

กรณีที่ 2 : เกษตรกรหรือผู้ลงทุนไม่มีที่ดินของตนเองต้องลงทุนซื้อที่ดิน จะทำให้ต้นทุนในการปลูกสร้างสวนป่ายุคาลิปตัสสูงกว่ากรณีแรก คือ มีต้นทุนประมาณไร่ละ 4,193.66 บาท และมีรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่ายุคาลิปตัสประมาณไร่ละ 8,146.06 บาท จะได้กำไรสุทธิประมาณไร่ละ 3,952.40 บาท จากการประเมินค่าโครงการพบว่า มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิต่อไร่เท่ากับ 669.56 บาท และ -366.83 บาท สำหรับอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 11.5 และ 17.5 ตามลำดับ ส่วนอัตราผลตอบแทนทางการเงินสูงสุดมีเพียงร้อยละ 15.2 โดยมีอายุตัดพื้นที่เหมาะสมเหมือนกรณีแรกคือ 5 ปี และเมื่อวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการก็ยังทำให้อัตราผลตอบแทนทางการเงินสูงสุดลดลงต่ำสุดเหลือเพียงร้อยละ 10.40 แสดงให้เห็นว่า ถ้าเกษตรกรหรือผู้ลงทุนต้องลงทุนซื้อที่ดินและกู้เงินลงทุนเพื่อนำมาปลูกสร้างสวนป่ายุคาลิปตัสจะทำให้เกิดผลขาดทุน หรือจะได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายในการซื้อที่ดินมีมูลค่ามากพอสมควร หากทำการประเมินค่าโครงการโดยถือว่าค่าที่ดินเป็นเงินลงทุนอย่างหนึ่งแล้ว โครงการปลูกสร้างสวนป่ายุคาลิปตัสจะเป็นโครงการที่ให้ผลไม่คุ้มค่า

การศึกษาวิธีการแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการปลูกสร้างสวนป่ายุคาลิปตัส ทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติทางการบัญชี 2 วิธีคือ วิธีทางการบัญชีที่เคร่งครัด (conventional accounting method) และวิธีการตีมูลค่าสวนป่า (capital valuation method) วิธีทางการบัญชีที่เคร่งครัดถือเป็นหลักการบัญชีที่ปฏิบัติกันในขณะที่สำหรับกิจการปลูกสร้างสวนป่าในประเทศไทยและเป็นวิธีการแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการโดยการรับรู้รายได้ เมื่อมีการขายเกิดขึ้นเท่านั้น ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มเพาะปลูกจนกระทั่งครบกำหนดตัดพื้นที่กันเป็นรายจ่ายลงทุน ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ ดังนั้นการปฏิบัติตามวิธีทางการบัญชีที่เคร่งครัดจะทำให้กิจการไม่สามารถแสดงผลการดำเนินงานในช่วงปีแรก ๆ ที่ยังไม่ได้ขายสวนป่า จะต้องรอจนกระทั่งสวนป่าครบกำหนดตัดพื้นที่กันและขายได้แล้วจึงจะสามารถแสดงผลการดำเนินงานได้ ส่วนวิธีการตีมูลค่าสวนป่านั้นเป็นวิธีการแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการโดยการรับรู้รายได้ระหว่างผลิตถือว่ามูลค่าสวนป่า

ที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากความเจริญเติบโตเป็นรายได้的一种方式 แม้ว่าวิธีนี้จะยังไม่เป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติกันในขณะนี้ เนื่องจากเป็นวิธีที่รับรู้รายได้ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้รับรายได้เข้ามา ซึ่งผิดหลักความระมัดระวัง (conservative) นอกจากนี้ยังผิดหลักการบัญชีในการบันทึกสินค้าคงเหลือ (ส่วนป่า) โดยใช้ราคาตลาดหรือราคาขายที่สูงกว่าราคาทุน แต่จากการปฏิบัติโดยวิธีการตีมูลค่าส่วนป่าแล้วปรากฏว่า กิจการสามารถแสดงผลการดำเนินงานตั้งแต่ปีที่เริ่มเพาะปลูกได้ทันที ไม่จำเป็นต้องรอจนกระทั่งส่วนป่าครบกำหนดตัดฟันและขายได้แล้ว และสามารถแสดงฐานะการเงินของกิจการได้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้มีประโยชน์ต่อผู้บริหาร ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในการปฏิบัติทางการบัญชีที่จะได้ข้อมูลทางการบัญชีที่มีประโยชน์ในการบริหารงานของกิจการปลูกสร้างสวนป่านั้น นักบัญชีอาจจะแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการปลูกสร้างสวนป่า โดยใช้วิธีการตีมูลค่าส่วนป่าเป็นข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับใช้ในการบริหารงานภายในกิจการ และหากในอนาคตมีความแน่นอนอย่างมากเกี่ยวกับราคาของไม้ยูคาลิปตัสแล้ว วิธีการตีมูลค่าส่วนป่าอาจจะ เป็นวิธีที่เป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติโดยทั่วไปก็ได้

ปัญหาและข้อ เสนอแนะ

จากการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัส ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. ปัญหาด้าน เงินลงทุน เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในการลงทุนปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัส จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือด้านเงินทุน เนื่องจากโครงการลงทุนปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสเป็นโครงการที่ให้ผลผลิตหรือให้รายได้ก็ต่อเมื่อสวนป่ามีอายุครบกำหนดตัดฟัน คือ มีอายุครบ 5 ปีแล้ว ทำให้เกษตรกรที่มีฐานะค่อนข้างยากจนประสบปัญหาไม่มีรายได้มาจุนเจือครอบครัวในช่วงที่ยังไม่สามารถขายสวนป่า นอกจากนี้ทางด้านสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็ไม่นิยมให้สินเชื่อแก่เกษตรกรสำหรับปลูกสร้างสวนป่า ทั้งนี้เพราะโครงการปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสเป็นโครงการระยะยาว ทำให้สถาบันการเงินไม่แน่ใจเกี่ยวกับภาวะตลาดของไม้ยูคาลิปตัสในอนาคต

ข้อเสนอแนะ   รัฐบาลควรจัดหาแหล่งเงินทุนให้เกษตรกรกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ พร้อมทั้งขยายวงเงินกู้และระยะเวลาให้มากขึ้น แหล่งเงินทุนดังกล่าวอาจจะได้มาจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน และธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสถาบันการเงินเหล่านี้มักจะให้เกษตรกรกู้ยืมสำหรับโครงการปลูกพืชกสิกรรมที่มีอายุสั้นและมีตลาดค่อนข้างแน่นอน รัฐบาลหรือธนาคารแห่งประเทศไทยจึงควรนำปัญหาต่าง ๆ มาพิจารณา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนที่จะทำให้สถาบันการเงินดังกล่าวมีความพร้อมที่จะสนับสนุนโครงการปลูกสร้างสวนป่า

ส่วนปัญหาที่เกษตรกรไม่มีรายได้เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายในช่วงที่ยังไม่สามารถขายสวนป่าได้นั้น หากสภาพพื้นที่ไม่เสื่อมโทรมมากเกินไปอาจจะแก้ปัญหานี้ได้ โดยการปลูกพืชแทรกในช่องว่างระหว่างแถวตามระบบวนเกษตร พืชที่นิยมนำมาปลูกแทรก ได้แก่ มันสำปะหลังและข้าวโพด หรือทำการเลี้ยงผึ้งในสวนป่ายูคาลิปตัส ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตดังกล่าว นอกเหนือจากรายได้จากการขายไม้ยูคาลิปตัสเท่านั้น

2. ปัญหาด้านการตลาด   เป็นปัญหารองมาจากปัญหาด้าน เงินลงทุนและมีความเกี่ยวโยงกัน จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าโครงการลงทุนปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสเป็นโครงการระยะยาวและการใช้ประโยชน์จากไม้ยูคาลิปตัสยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ไม่แน่ใจเกี่ยวกับภาวะตลาดของไม้ยูคาลิปตัสในอนาคต ปัจจุบันเกษตรกรให้ความสนใจและเริ่มปลูกยูคาลิปตัสกันอย่างมากมาย และในไม่ช้าไม้ยูคาลิปตัสก็จะออกสู่ตลาดแต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่จะรับผิดชอบในการสร้างตลาดเพื่อรองรับผลผลิตที่จะเกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่รัฐบาล เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรทำการปลูกยูคาลิปตัสกันมากขึ้น จะเห็นได้จากการสอบถามเกษตรกรถึงสาเหตุที่หันมาปลูกยูคาลิปตัส เกษตรกรส่วนใหญ่กล่าวว่าสาเหตุที่สำคัญคือ การประชาสัมพันธ์ของทางราชการทำให้คาดการณ์ว่าจะสามารถขายไม้ยูคาลิปตัสได้ในราคาที่สูง นับว่าการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลได้ผลดี ในขณะที่เดียวกันปัญหาที่สำคัญทางด้านการตลาด ก็ติดตามมาอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะ   การสร้างตลาด ไม้ยูคาลิปตัสอาจจะทำได้ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน รัฐบาลควรเป็นผู้ก่อตั้งอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ไม้ยูคาลิปตัสเป็นวัตถุดิบ พร้อมทั้งหาช่องทางที่จะนำไม้ยูคาลิปตัสหรือผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจาก ไม้ยูคาลิปตัสไปขายในตลาดต่างประเทศ

2. กรมป่าไม้ควรให้ข่าวสารและจัดอบรมความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสวนป่า-
ยูคาลิปตัสแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในการปลูก บำรุงรักษา การใช้
ประโยชน์หรือการตลาด เช่น ในการคัดเลือกพันธุ์ยูคาลิปตัสที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ที่มีสภาพ
ต่าง ๆ เพราะพันธุ์ยูคาลิปตัสที่แตกต่างกัน จะสามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพพื้นที่ที่แตก
ต่างกันและประโยชน์ที่ได้รับก็จะแตกต่างกันด้วย จึงควรให้ความรู้แก่เกษตรกร เพื่อให้การ
ปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสได้รับประโยชน์สูงสุด

3. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมควรศึกษาวิจัยการแปรรูปจากยูคาลิปตัสเป็นผลิต-
ภัณฑ์ต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลที่จะให้ความมั่นใจแก่เอกชนที่ทำการลงทุนในอุตสาหกรรม
ต่อเนื่องที่จะนำยูคาลิปตัสไปใช้เป็นวัตถุดิบ ซึ่งจะทำให้เกิดตลาดรองรับยูคาลิปตัสเพิ่ม
ขึ้นด้วย

4. ควรมีมาตรการในการควบคุมปริมาณการผลิตยูคาลิปตัสไม่ให้มีมากเกินไป
ความต้องการของตลาด เพื่อรักษาราคาของไม้ในตลาด

หากข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการลงทุนปลูกสร้างสวนป่า
ยูคาลิปตัสได้รับการแก้ไขและได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้ว คาดว่าจะ
ทำให้การปลูกสร้างสวนป่ายูคาลิปตัสกลายเป็นอาชีพหลักของประชาชนต่อไป ซึ่งนอกจากจะมี
ผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศแล้ว การปลูกสร้างสวนป่ายังมีประโยชน์ทางอ้อมต่อความสมดุล
ทางธรรมชาติและทำให้เป้าหมายการพัฒนาป่าไม้บรรลุผลในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย